

GROEN IDEECAFÉ

Stadsbomen in een veranderend klimaat 18 september 2023

Programma

19.30 Inloop

20.00 **Deskundigen vertellen** over bomen in de stad:

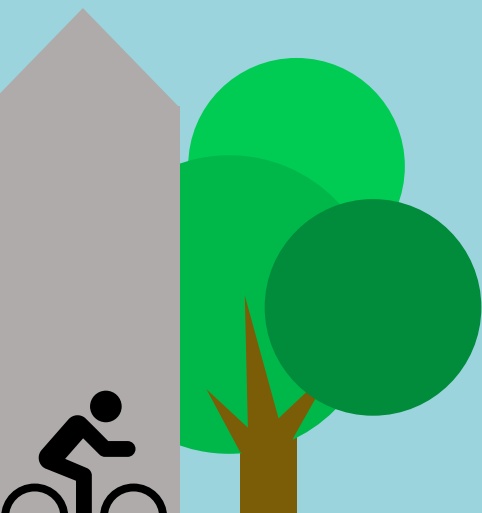
- Ecosysteemdiensten van stadsbomen – **Leendert Koudstaal**
- Architectuur, stadsbomen en klimaat – **René van der Velde**
- Stedenbouw en klimaatadaptatie – **Jolanda de Schiffart**

20.45 uur **Pauze**

21.00 uur **Intermezzo** door **Dick de Vos**

21.05 uur **Paneldiscussie**

21.45 uur **Pubquiz**

doneer nu
digitaal

 ideecafé

ideewinkel.nl

**Klimaat en
stadsbomen.
(ecosysteemdiensten van
stadsbomen, 18-09-23)**

De lindes op het Voorhout

Keizer Karel V beval omstreeks 1536 zijn rentmeester-generaal van Noordhollant, Jan Hanneman, 'te doen planten ende setten tot onsen kosten in 't Voorhout van onser vlecke van Den Haag ende voorts steckerde totter Viverberg up twee zijden diversche Lindeboomen tot den dienst en in recreatien van ons, onsen Vasallen en onderseten binnen derselver vlecke conserverende'.

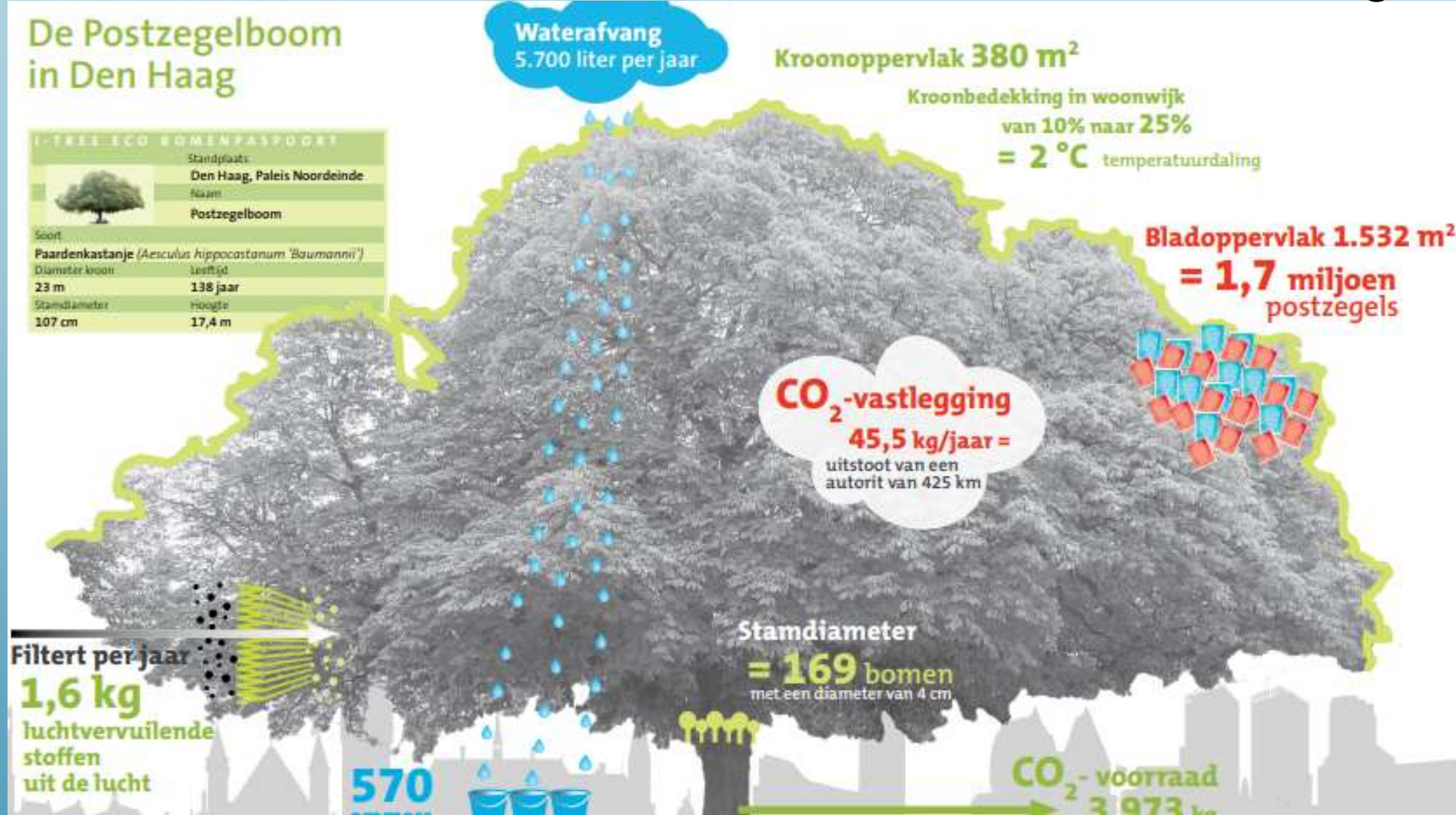

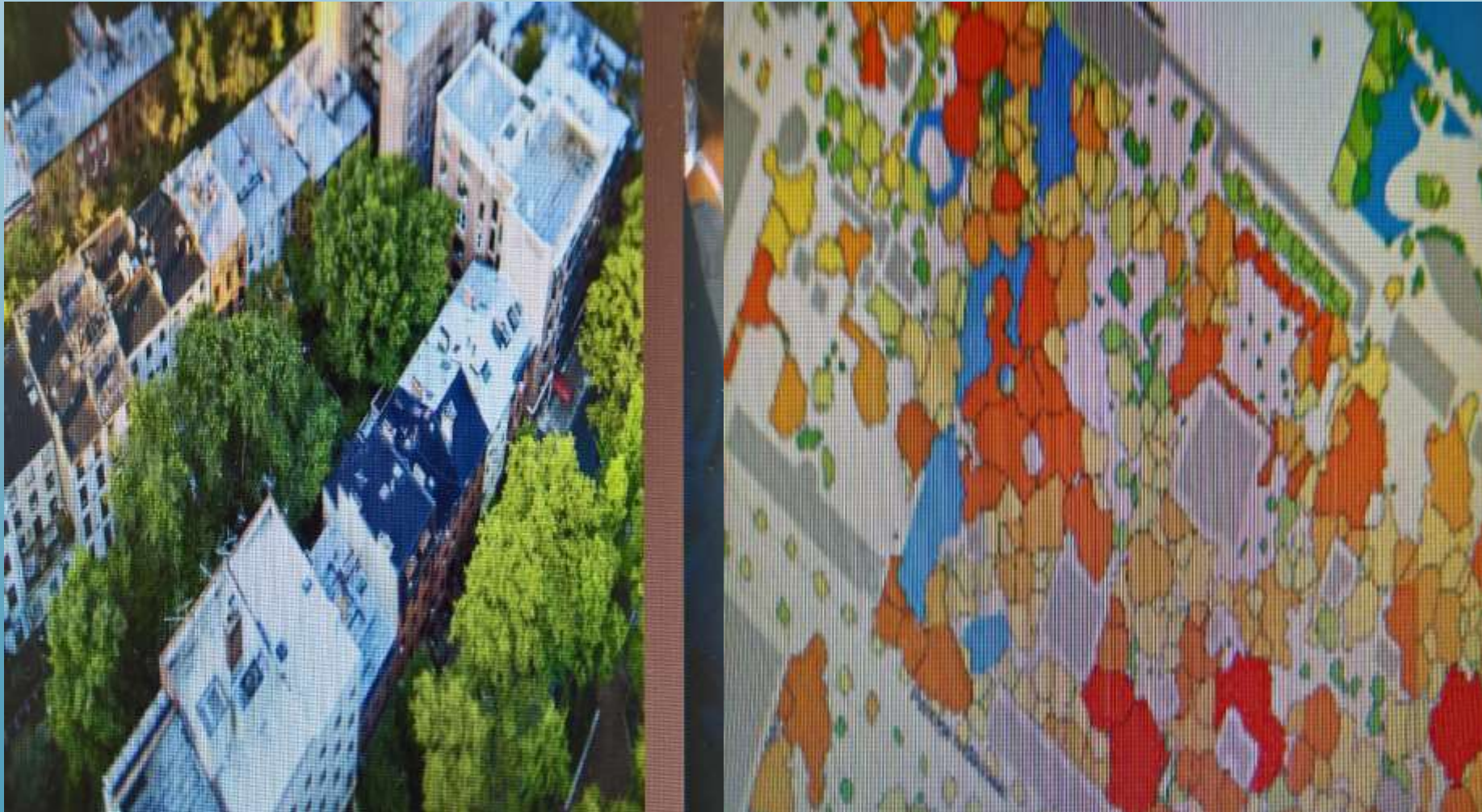
De waarden van groen; groene assets

i-Tree eco, kwantificeren van de waarden van bomen/groen

- 5% meer kroonoppervlakte in 10 jaar
Transparant door het nauwkeurig
verzamelen van data.

Meer blad voor de stad, samen met de stad

Verbonden met 10 stedelijke nota's openbare ruimte

Thema's: Groen, gezondheid, duurzaamheid, ecologie

Den Haag

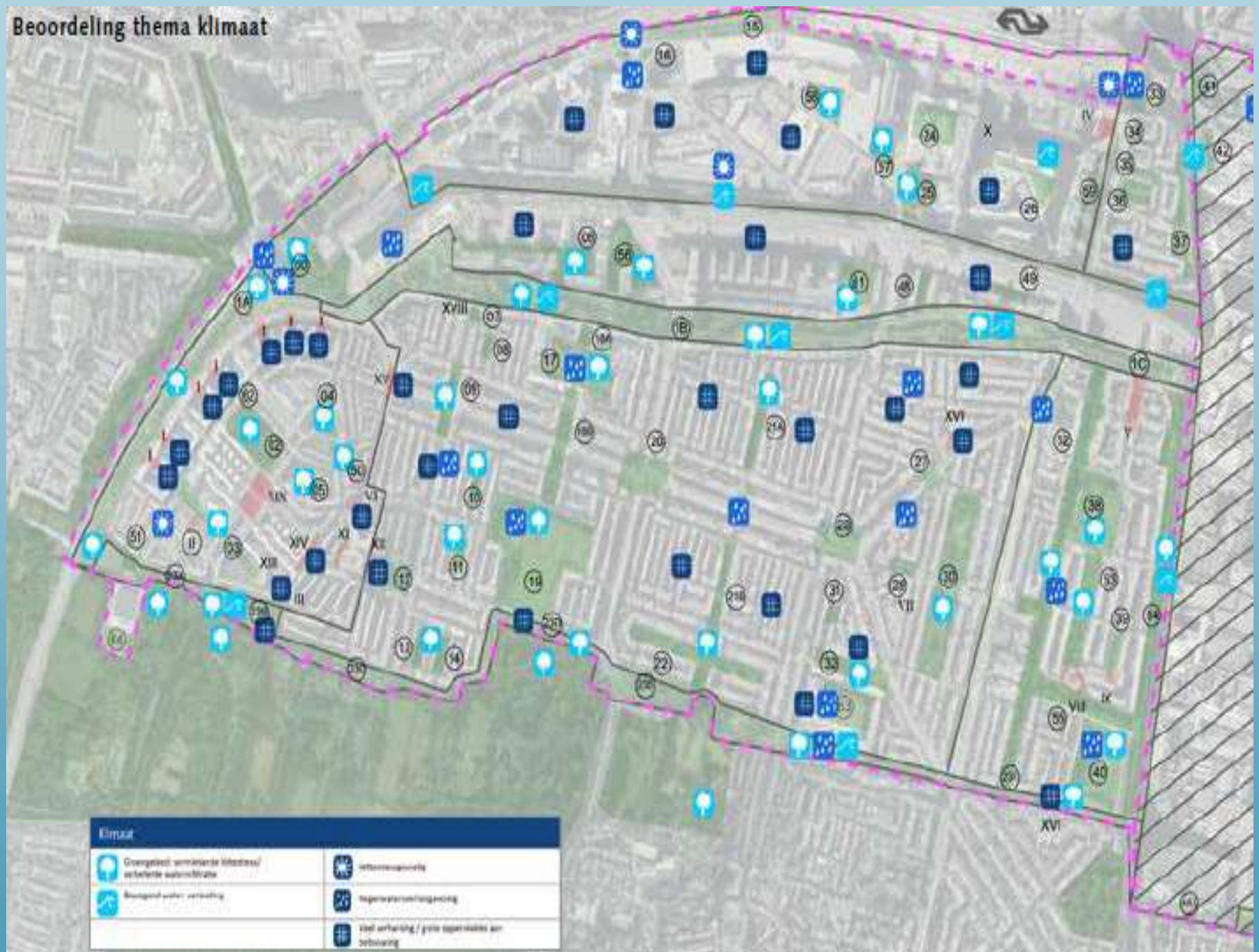

Visie wijk- en buurtgroen

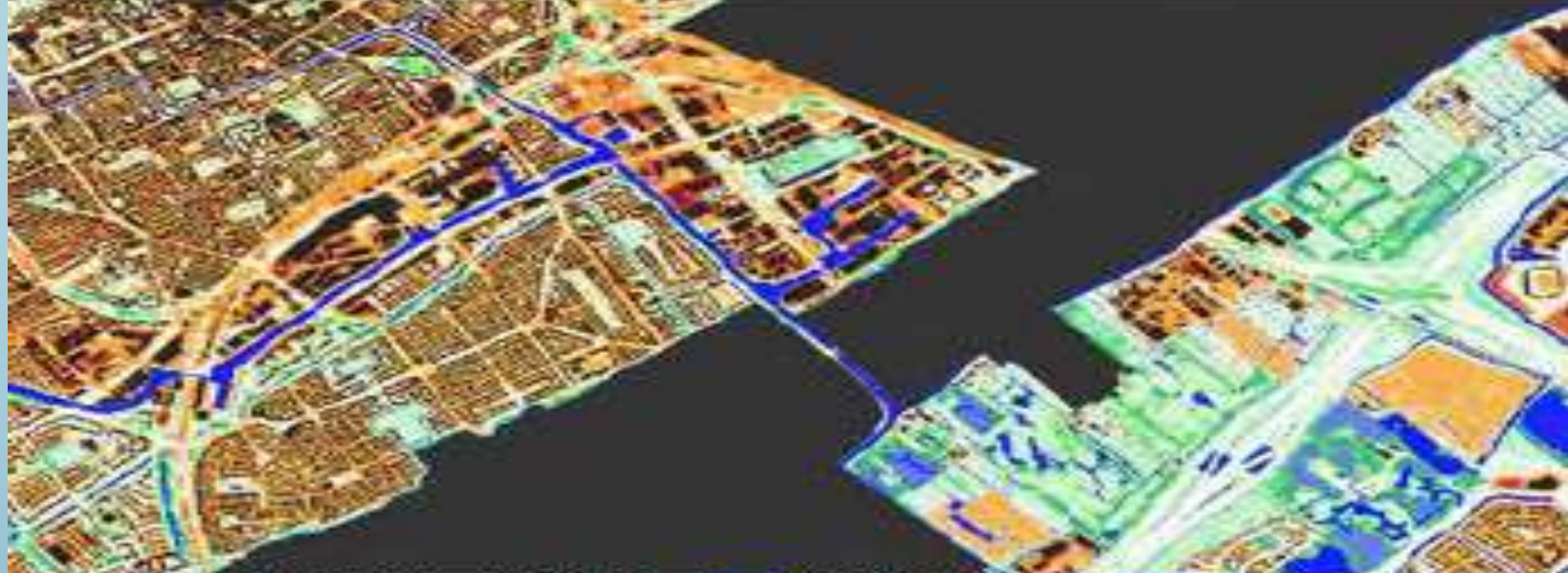
Stadsdeel Laak

Definitief concept december 2020

Beoordeling thema klimaat

Klimaat	
 Overgroot: vermindere intensiteit/ verbeterde autostrategie	 efficiëntieverstrijkt
 Beleidsplan: verbetering	 regeneratiewaardeverhoging
	 toel. verbetering / grote verbeteringen aan bebouwing

	Aanzienlijk warmer		Neutraal		Aanzienlijk koeler		Water
	Warmer		Koeler		Gebouwen		Buiten gemeentegrens

 hittestress (sterk verhoogde gevoelstemperatuur)
Bron: klimaatatlas Den Haag

opmerking: overlast, tunnel Hollandspoor

Innovatie, ook in kosten door toepassing van Biochar

Cromvlietpark, ontworpen met de bewoners en grotendeels betaald door waterberging onder het park

1 Groen: essentieel in stadsontwikkeling

- Groene inrichting van de stad heeft waarde
 - Groen heeft positieve waarde effecten, maar hoe groot is die waarde van natuur?
 - Behoud/realisatie groen: volwaardige plek in proces/besluitvorming
- Enkele illustratie waarde groen op straatniveau
 - Verbetering leefomgeving/welzijn
 - Stijging vastgoedwaarde
 - Toevoegen waterberging
 - Verbeteren luchtkwaliteit/gezondheid

Case 2: toekomstige waterberging

Waterberging Den Haag nu op orde, maar investering in toekomst door klimaatverandering mogelijk

- Inzet groen kan helpen om toekomst investering in gemaal mogelijk te verkleinen
- Waarde groen meenemen in investeringsbeslissing

A. Sponswerking van het groen

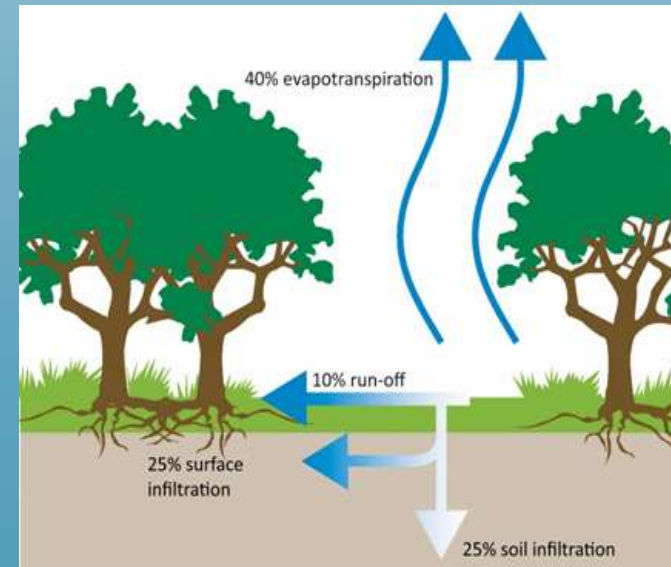
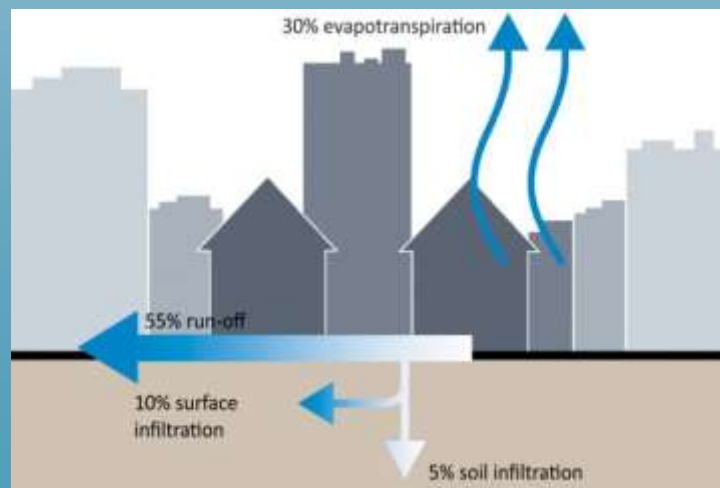
- Infiltratie van water
- Vasthouden van water (bv bij piekneerslag)
- Voorkomen van afvoer via rioleringsysteem
- Door klimaatverandering opgave voor de toekomst

B. Waterberging

- Zie voorbeeld calamiteitenberging Molenvlietpark in DH

C. Waterkwaliteit

- Filterende werking van groen
- Voor Den Haag niet heel relevant, gezien grote instroom van buitenaf (o.a. omliggende land- en tuinbouw)

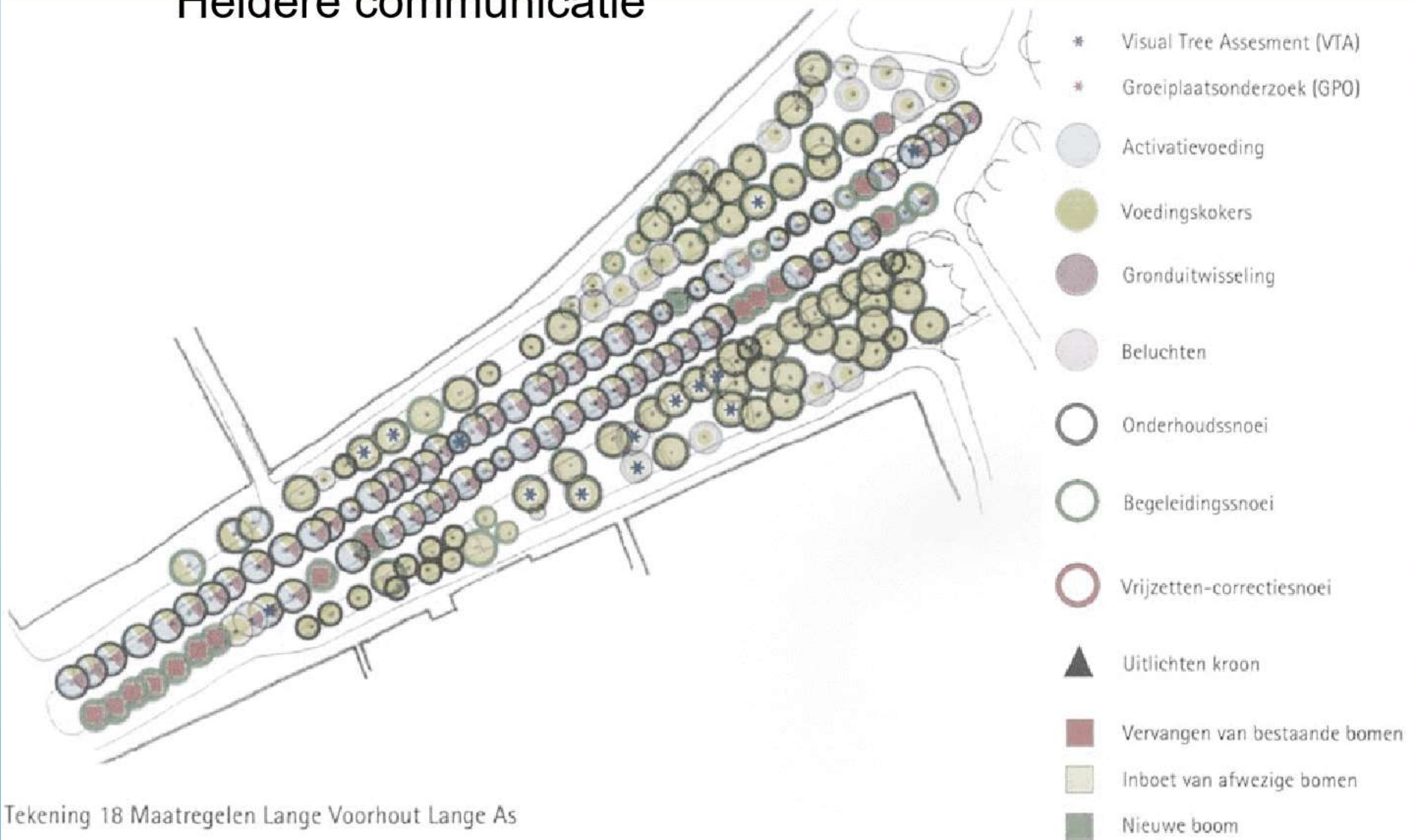

Onbetaalbare kwaliteit; projecten

Heldere communicatie

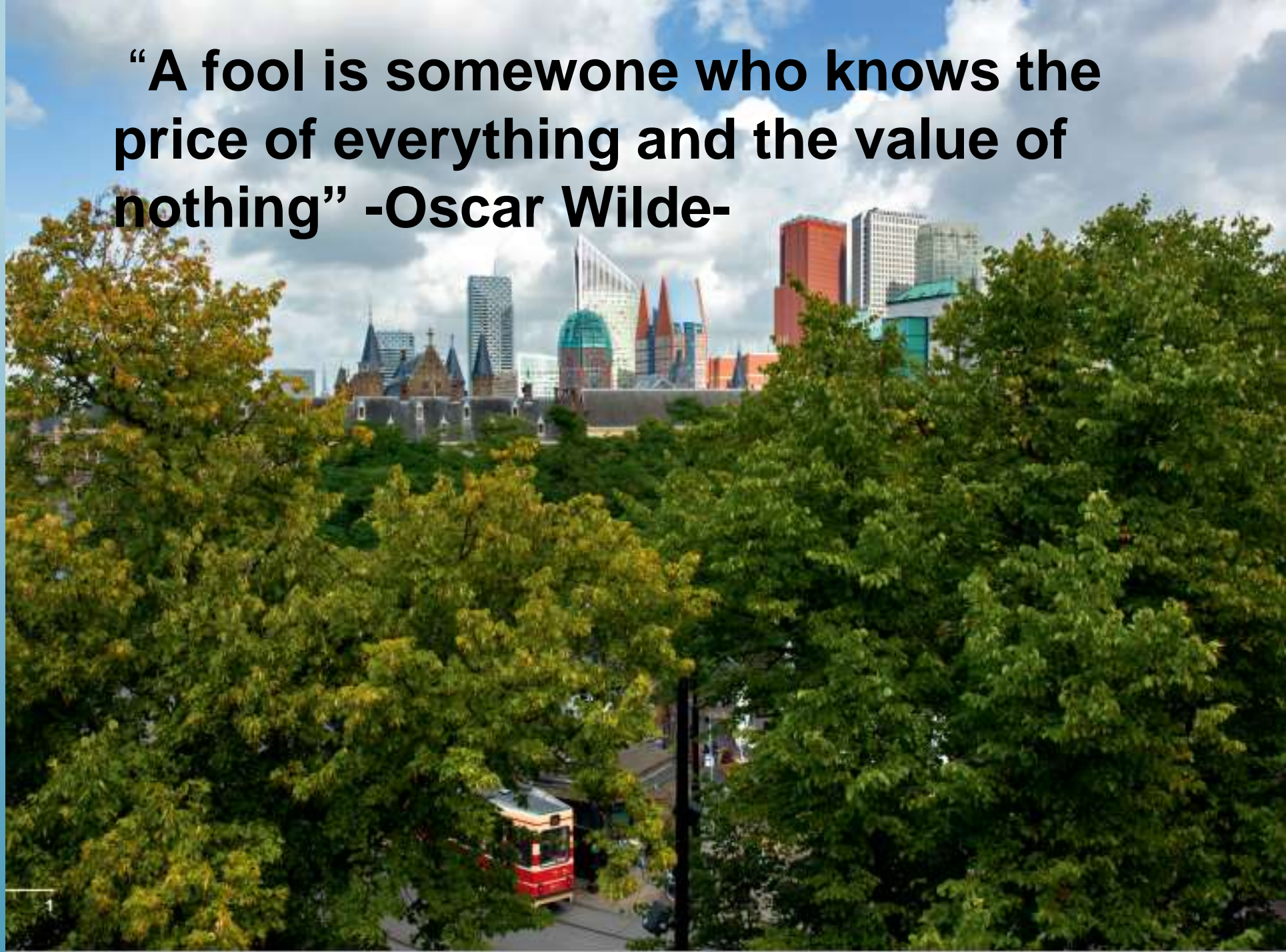
Innovatie

Samen komen we altijd tot een oplossing!

Stichting Groenkeur, ontwikkelt nu een opleiding (groene) assets in de openbare ruimte

“A fool is someone who knows the price of everything and the value of nothing” -Oscar Wilde-

Stadsbomen

in een veranderend stedelijk (micro)klimaat

dr. René van der Velde

associate professor landscape architecture & urban forestry

Videoboodschap Ashley North Bomen in Leiden

Leiden

Biodiversers en Klimaatbestendig!

Samen maken we Leiden groener, gezonder en klaar voor de toekomst

Mitigatie en Adaptatie

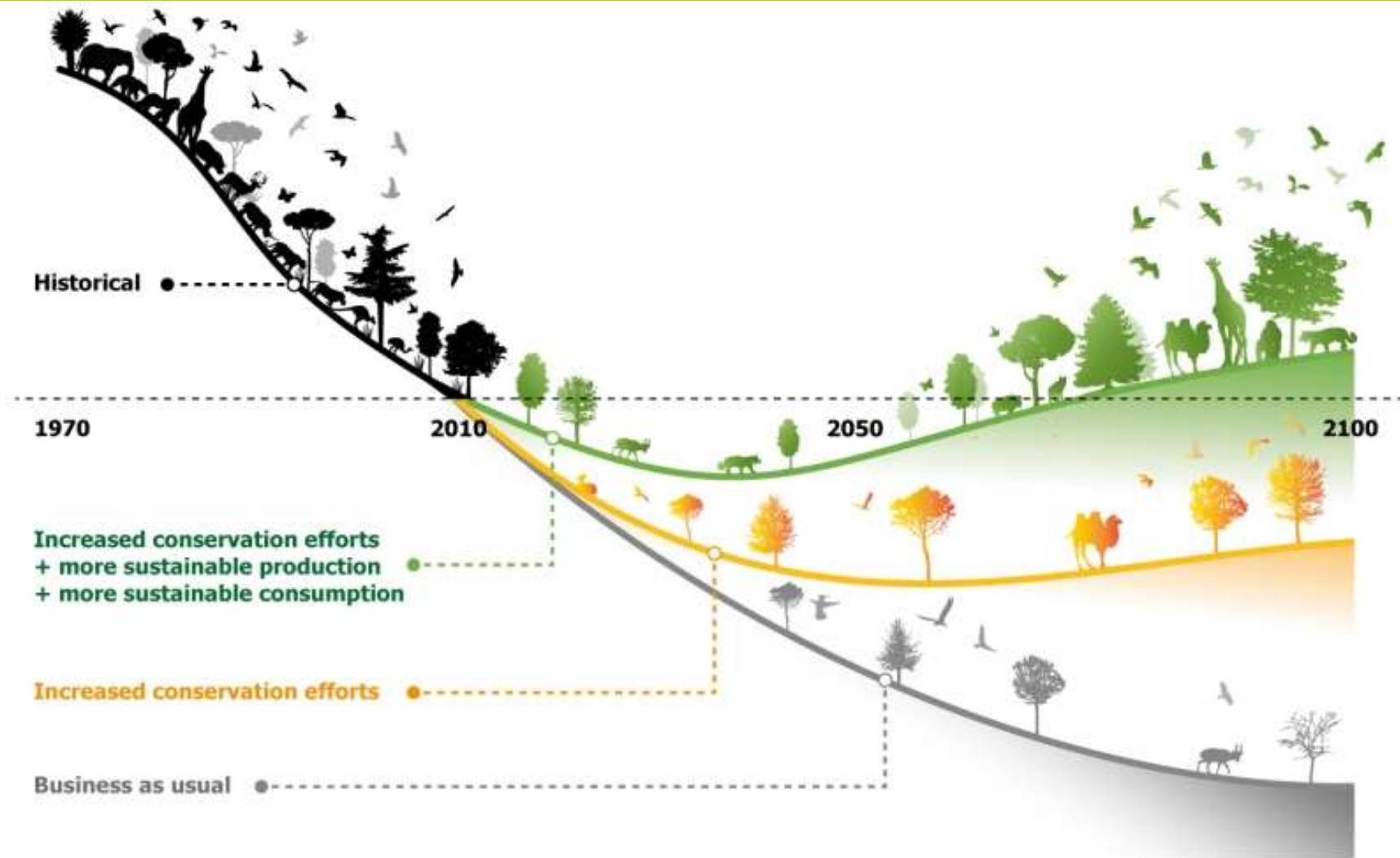
Mitigatie kan door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen of door CO₂ uit de atmosfeer te verwijderen met nieuwe technologieën.

Bij **mitigatie** wil je een situatie voorkomen die je niet kunt beheersen

Bij **adaptatie** wil je een situatie beheersen die je niet kunt voorkomen.

Biodiversiteit

This artwork illustrates the main findings of the article, but does not intend to accurately represent its results (<https://doi.org/10.1038/s41586-020-2705-y>)

Uitvoeringsprogramma

Uitvoeringsprogramma 2023-2026

Ambitie:

Leiden is in 2050 een klimaatbestendige en biodiverse stad, zichtbaar groener

Uitvoeringsprogramma:

- Samenhang beleid en uitvoering
- Focus en richting geven
- Samenwerken met de stad

Hitte eiland effect (UHI)

Luchttemperatuur

Het UHI is 's avonds en 's nachts aanzienlijk hoger, tot wel 8 °C.

Het UHI 's nachts leidt er toe dat in de stad de nachten aanzienlijk warmer zijn dan buiten de stad.

Richtlijnen Klimaatadaptief Bouwen

- Landelijke Maatlat
- Convenant Klimaatadaptief Bouwen
- Richtlijnen gemeente
- Omgevingsplan

Richtlijnen Klimaatadaptief Bouwen

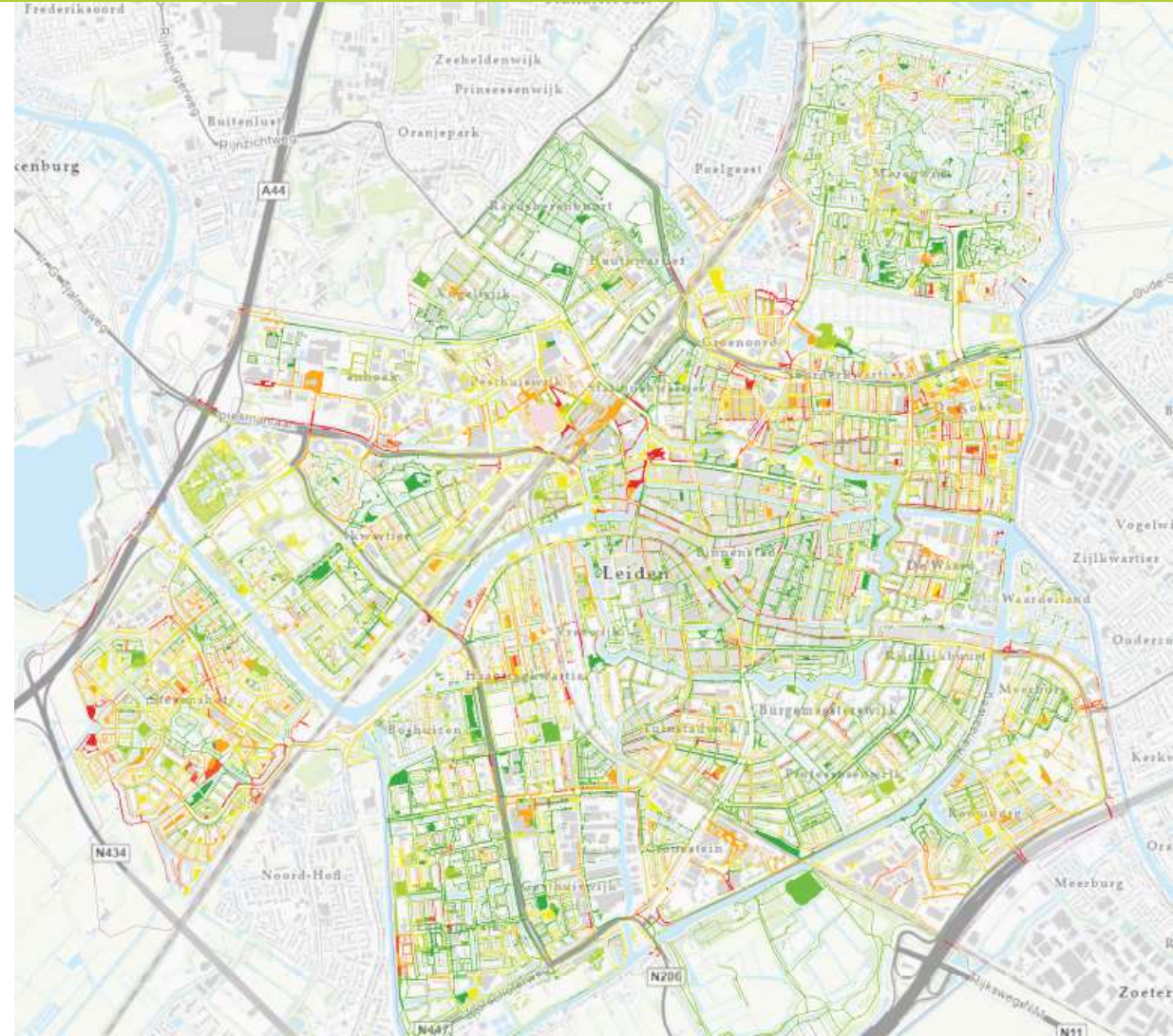
Percentage Schaduwkaart

Op 21 juni om 13.00 minimaal 40% schaduw is op de belangrijkste looproutes en 30% op de loopgebieden in buurten.

Het creëren van schaduw helpt om hittestress in de stad te voorkomen. In de schaduw is de gevoelstemperatuur 10-15 °C lager dan in de zon.

- 98% oppervlak voldoet aan 30% schaduw
- 91% oppervlak voldoet aan 40% schaduw

Monitoring: Betrouwbaarheid kaarten (AHN 2015) en kun je over 4 jaar dezelfde data reproduceren?

Groen Blauwe Raamwerk

Verbindingen

Duurzame Wijkvernieuwingen

VERVANGINGSOPGAVE JAREN '50, '60 EN '70 WIJKEN

- Einde technische levensduur riolering
- Einde levensduur materialen openbare ruimte
- De 3 grote opgaven:
 - Klimaatadaptatie en biodiversiteit
 - Circulair
 - Energietransitie (ruimte reservering voor aanleg warmtenet)

→ **Integrale gebiedsgerichte benadering**

Duurzame wijkvernieuwingen

Noorderkwartier Oost

VOOR

NA

Gasthuiswijk

Leiden Biodivers en Klimaatadaptief

*Samen maken we Leiden
groener, gezonder en klaar voor de toekomst*

GROEN IDEECAFÉ

Stadsbomen in een veranderend klimaat 18 september 2023

Programma

19.30 Inloop

20.00 **Deskundigen vertellen** over bomen in de stad:

- Ecosysteemdiensten van stadsbomen – **Leendert Koudstaal**
- Architectuur, stadsbomen en klimaat – **René van der Velde**
- Stedenbouw en klimaatadaptatie – **Jolanda de Schiffart**

20.45 uur **Pauze**

21.00 uur **Intermezzo** door **Dick de Vos**

21.05 uur **Paneldiscussie**

21.45 uur **Pubquiz**

doneer nu
digitaal

ideecafé
ideewinkel.nl

Boomspiegelfeest Rapenburg

zaterdag 7 oktober 2023 van 14-16 uur

14 uur: verzamelen bij Rapenburg 38 (LUGO)

Beplanten van 50 boomspiegels - vanaf 16 uur borrel

Paneldiscussie

GROEN IDEECAFÉ

Stadsbomen in een veranderend klimaat 18 september 2023

Programma

19.30 Inloop

20.00 **Deskundigen vertellen** over bomen in de stad:

- Ecosysteemdiensten van stadsbomen – **Leendert Koudstaal**
- Architectuur, stadsbomen en klimaat – **René van der Velde**
- Stedenbouw en klimaatadaptatie – **Jolanda de Schiffart**

20.45 uur **Pauze**

21.00 uur **Paneldiscussie**

21.45 uur **Pubquiz**

doneer nu
digitaal

 ideecafé
ideewinkel.nl